

STORTINGET

Representantforslag 30 S

(2020–2021)

fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg, Gisle Meininger Saudland og Jon Engen-Helgheim

Dokument 8:30 S (2020–2021)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg, Gisle Meininger Saudland og Jon Engen-Helgheim om at religiøse eller ideologiske reservasjoner mot arbeid skal gi reduksjon eller stans av ytelser

Til Stortinget

Bakgrunn

Den norske velferdsmodellen krever høy arbeidsdeltakelse for å sikre tilstrekkelig finansiering av felles goder og tjenester. Arbeidsdeltakelsen i Norge er generelt god, men det er likevel mange som står utenfor arbeidslivet, også blant de som ikke har helserelaterte utfordringer som vanskeliggjør arbeidsdeltakelse. Det er flere grunner til dette, men én av årsakene er at flere reserverer seg mot arbeid av religiøse og/eller ideologiske årsaker mens desamtidig mottar ytelser fra Nav.

Religions- og trosfriheten står sterkt i Norge og anses å være en grunnleggende menneskerettighet. Denne rettigheten er imidlertid vanskelig å se at skal kunne legitimeres som hinder for å ta arbeid og delta i aktivitet. Velferdsmodellen bygget opp over år forutsetter solidarisk oppslutning.

Ny forskning, gjennomført av religionsviter Ragnhild Laird Iversen ved Universitetet i Sørøst-Norge (USN), presentert i Vårt Land 30. juli 2020, viser flere eksempler på at personer som mottar ytelser fra Nav, reserverer seg mot arbeid av religiøse eller ideologiske årsaker. I undersøkelsen kommer det frem eksempler på at adventister kan ha kvaler mot å arbeide på lørdager, noen muslimer kan synes det er problematisk med

arbeid som innebærer salg eller servering av svinekjøtt og alkohol, o.l.

Undersøkelsene viser stort sprik mellom Nav-kontorene med hensyn til hvordan slike reservasjoner håndteres. Ved enkelte Nav-kontorer blir ytelser stanset eller redusert, mens ved andre kontorer kan ytelsene fortsette uten reaksjoner. Også tidligere har det kommet frem tilsvarende erfaringer.

Stortinget vedtok i 2016, ved behandlingen av Meld. St. 30 (2015–2016), at regjeringen skulle sikre at ingen kunne reservere seg mot arbeid av religiøse eller ideologiske årsaker, jf. Innst. 399 S (2015–2016) og anmodningsvedtak 927 (2015–2016). I oppfølgingen av vedtaket gjennom Meld. St. 17 (2016–2017) uttaler Arbeids- og sosialdepartementet at reglene er klare. Departementet forsikrer videre at Arbeids- og velferdsdirektoratet også oppfatter regelverket som tydelig. De nevnte forskningsfunnene viser at dette klart ikke er tilfelle. Den ulike praksisen er også uheldig ved at brukere får ulik behandling og vurdering av regelverket, og bryter dermed også med prinsippet om god forvaltningsskikk.

I svar på skriftlig spørsmål fra representanten Erlend Wiborg av 1. august 2020 skriver statsråd Torbjørn Røe Isaksen at plikten etter folketrygdloven om å ta imot ethvert arbeid kun kan ilegges en begrenset forståelse til «høvelig arbeid», ettersom Norge er forpliktet på internasjonale standardiseringskonvensjoner som Europarådets trygdekodeks og ILO-konvensjon 168, jf. Dokument 15:2193 (2019–2020). Videre står det at det er gitt en generell instruks til Arbeids- og velferdsdirektoratet om at krav til aktivitet og mobilitet skal praktiseres konsekvent.

Forslagsstillerne mener Stortingets vedtak ikke er begrenset til ytelser fra folketrygden, men må forstås også å gjelde ytelser i kommunen under sosialtjeneste-

loven og integreringsloven. Det er etter forslagsstillerens syn klart at regelverket ikke er tydelig, ettersom det nylig er avdekket svært ulik praksis mellom Nav-kontorer. Det gir grunn til å anta at det samme gjør seg gjeldende for utbetalinger av ytelser gjennom kommunen. Stortingets anmodningsvedtak er ikke begrenset til dager, slik at en streng tilnærming til slike reservasjoner må gjelde alle ytelser, kommunale som statlige.

Stortinget ber regjeringen tydeliggjøre regelverket, i tråd med anmodningsvedtak 927 av 2016, for både statlige og kommunale ytelser, slik at det ikke er adgang til å reservere seg mot arbeid av religiøse eller ideologiske årsaker uten stans eller reduksjon i ytelse.

Stortinget ber regjeringen sikre at brukere som registreres som nye mottakere av kommunale og/eller statlige ytelser, tidlig informeres om at stans eller reduksjon av ytelser vil bli en konsekvens ved reservasjon mot arbeid eller aktivitet av religiøse eller ideologiske årsaker.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen tydeliggjøre regelverket, i tråd med anmodningsvedtak 927 av 2016, for både statlige og kommunale ytelser, slik at det ikke er adgang til å reservere seg mot arbeid av religiøse eller ideologiske årsaker uten stans eller reduksjon i ytelse.
2. Stortinget ber regjeringen sikre at brukere som registreres som nye mottakere av kommunale og/eller statlige ytelser, tidlig informeres om at stans eller reduksjon av ytelser vil bli en konsekvens ved reservasjon mot arbeid eller aktivitet av religiøse eller ideologiske årsaker.

15. oktober 2020

Erlend Wiborg

Gisle Meininger Saudland

Jon Engen-Helgheim

